

RIKSBANKENS
FÖRETAGSUNDERSÖKNING

Kostnaderna rusar,
konjunktoren saktar in

SEPTEMBER 2022

Riksbankens företagsundersökning i september 2022¹

Konjunkturläget är fortsatt bra för de flesta av företagen, men det kommer samtidigt allt fler tecken på att efterfrågan börjar minska. Det är framförallt företag inom industrin som är mest nöjda med läget, medan delar av handeln anser att efterfrågan redan är svag till följd av den höga inflationen som urholkar hushållens köpkraft. Inom byggindustrin är produktionstakten fortfarande hög men det kommer in tydligt färre order på nya bostäder. En klar majoritet av företagen förväntar sig att konjunkturläget kommer att försämrans under det närmaste halvåret. De pekar ut energipriserna och hur de kommer att utvecklas som den största riskfaktorn.

Kostnaderna har stigit snabbt de senaste åren på grund av en stark efterfrågan tillsammans med produktions- och leveransstörningar samt brist på viktiga insatsvaror. Det har också lett till högre priser. Priserna höjs nu både oftare och i större steg än tidigare. Det har även blivit svårt att träffa avtal om priser för leveranser längre fram i tiden eftersom det finns en större osäkerhet kring hur mycket kostnaderna för det kommer att öka. Företagen planerar överlag att höja priserna även det kommande året.

Den väntade konjunkturförsvagningen har ännu inte påverkat sysselsättningen. Tvärtom har efterfrågan på specialistkompetenser ökat och bristen på dem är nu mer påtaglig. Även om lönerna för specialister har ökat menar såväl företag som de parter på arbetsmarknaden som Riksbanken har intervjuat att löner utöver avtal, så kallad löneglidning, för närvarande är ett relativt litet problem jämfört med andra kostnadsökningar. Både företagen, samt arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna anser att den kommande avtalsrörelsen blir mer utmanande än på många år mot bakgrund av den makroekonomiska situationen med en hög inflation. Det finns även en stor osäkerhet kring hur långa avtalen kommer att bli. Samtidigt hyser de en stark tilltro till att förhandlingarna kommer att leda till centrala avtal som hela arbetsmarknaden kommer att följa. Flera faktorer talar för högre generella lönekrav än de senaste årens avtalsrörelser. Till exempel ser man nu en större brist på arbetskraft, högre löner i konkurrerande länder och att företagen har en förhållandevis god lönsamhet.

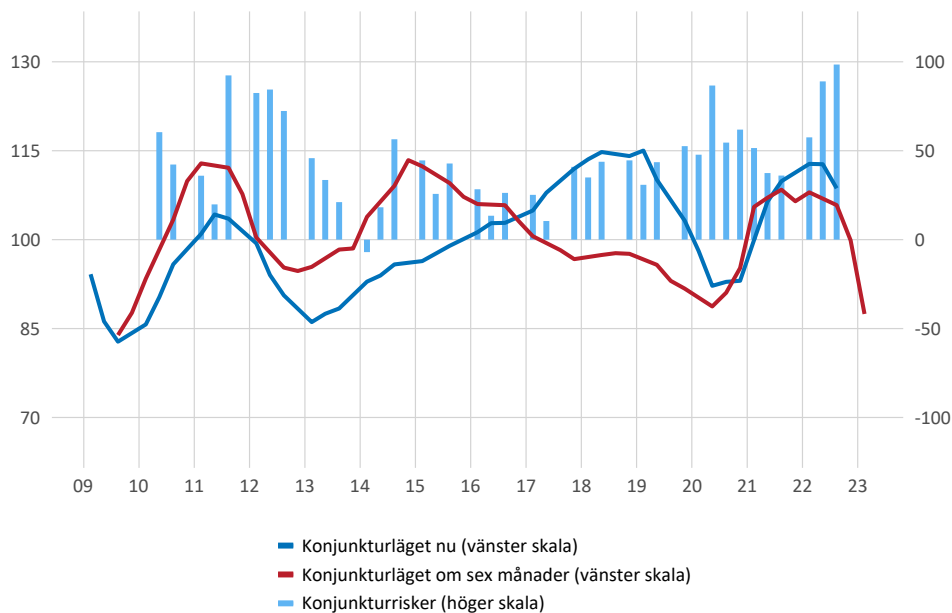
¹ Riksbanken har under perioden 20-30 september genomfört intervjuer med 39 industri-, bygg-, handels- och tjänsteföretag, samt 9 arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer. Riksbankens företagsundersökning publiceras på Riksbankens webbplats. Samtliga citat i denna rapport är från respondenterna i undersökningen.

”Vi förbereder oss för en nedgång”

Produktions- och försäljningstakten är fortfarande hög men samtidigt har konjunkturläget dämpats något jämfört med undersökningen i våras, se diagram 1. Flera indikatorer tyder på att konjunkturen är på väg att försvagas. Exempelvis har världsmarknadspriserna på flera råvaror som tidigare var höga fallit, vilket kan tyda på att den globala efterfrågan nu är svagare. Antalet transporter i omvärlden tycks minska, samtidigt som transportfordon används mindre flitigt i Sverige och färre containrar skeppas både till och från landet. Tidigare i år mötte industrin en mycket stark efterfrågan men noterar nu något färre order på bland annat kapitalintensiv utrustning, vilket är ett mönster som normalt ses i samband med en konjunkturdämpning. Inom framför allt sällanköpshandeln går försäljningen trögt och flera företag beskriver nu konjunkturläget som dåligt. Överlag väntar sig företag i samtliga sektorer att konjunkturläget kommer att vara sämre om sex månader.

Diagram 1. Konjunkturläge och konjunkturrisiker

Indextal (vänster skala) och nettotal (höger skala)

Anm. Indextalen visar ett standardiserat värde (medelvärde = 100 och standardavvikelse = 10) av nettotalen för de företag som anger att konjunkturläget för närvarande är bra eller dåligt och de som anger att konjunkturläget om sex månader kommer att vara bättre eller sämre. Den röda linjen, konjunkturläget om sex månader, är framflyttad två kvartal. Serierna för konjunkturläget är utjämnade med ett glidande medelvärde baserat på tre observationer. Staplarna visar nettotalen för de företag som anger att riskerna för konjunkturutvecklingen just nu är större respektive mindre än normalt. Eftersom fler företagsundersökningar än normalt genomfördes under 2020 finns det observationer för samtliga kvartal.

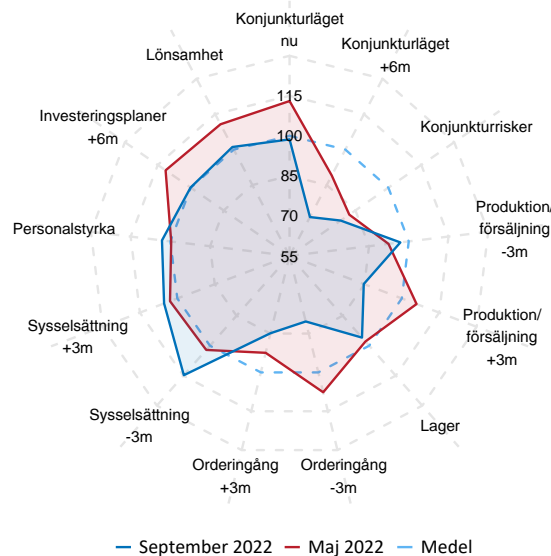
”Svårt att se att Europa inte åker på en ganska hård landning”

Företagen pekar på flera risker som sammantaget gör det svårare än normalt att bedöma hur ekonomin kommer att utvecklas. Det är framför allt utvecklingen av energipriserna som oroar, men även inflations- och ränteuppgången och vilka effekter den kan få på hushållens efterfrågan på varor och tjänster. Handelsföretagen, som i allmänhet importerar varor, tar särskilt upp kronans svaga utveckling på sistone som ett stort osäkerhetsmoment.

De exporterande industriföretagen gynnas å andra sidan av den svaga svenska kronan. En företagsledare konstaterar att ”det bästa som kan hända är att dollarn sakta förstärks”. Man konstaterar vidare att efterfrågan på svenska varor i Nord- och Sydamerika fortsätter att vara hög. I Asien är det mer blandat där vissa länder har en stark efterfrågan medan exempelvis Kina har en svagare efterfrågan bland annat till följd av de tidigare pandemirelaterade nedstängningarna i landet. Konjunkturutvecklingen i Europa är mer bekymmersam och industriföretagen ser flera tecken på avmattning. Exempelvis har industrins ordergång generellt försvagats de senaste tre månaderna och företagen bedömer att den kommer att fortsätta utvecklas svagt de närmaste tre månaderna, se diagram 2.

Diagram 2. Företagens samlade svarsmönster

Indextal

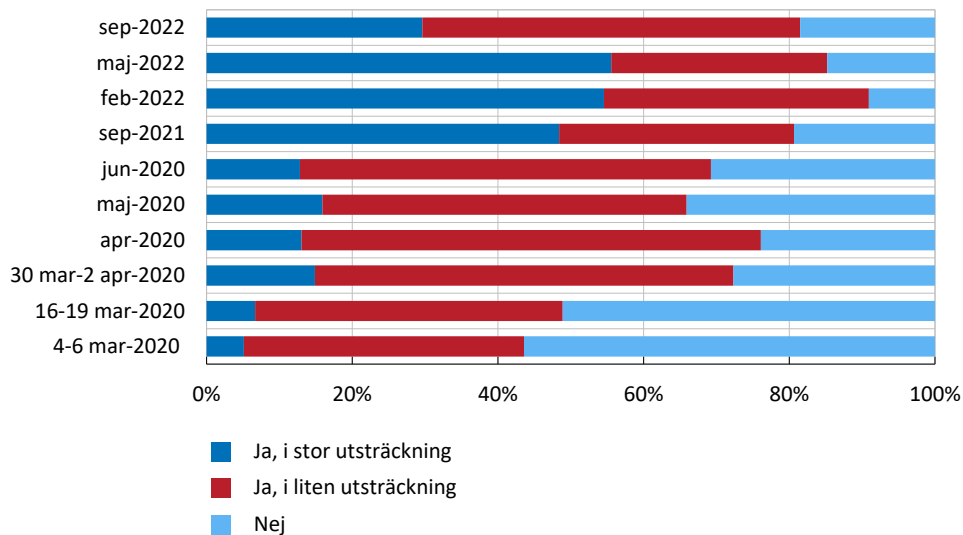
Anm. Svaren på frågorna är utplacerade längs ”ekrar” i diagrammet där ett indextal närmare mitten är sämre. Ökade konjunkturriser innebär försämringar och därmed lägre indextal. Lager avser färdigvarulager och minskad lagerstorlek innebär ett högre indextal. De historiska genomsnitten är beräknade från det datum då den aktuella frågan började ställas. Beteckningarna -3m och +3m betyder de senaste respektive de kommande tre månaderna. Beteckningen +6m betyder de kommande sex månaderna.

”Störningarna har redan minskat”

Störningar i företagens verksamheter är mindre nu än i våras, se diagram 3. Det förklaras bland annat av att containerkapaciteten har förbättrats och att bristen på flera insatsvaror har minskat. Men trots att situationen överlag är bättre så finns det fortfarande en betydande brist på halvledare. Därutöver vittnar man i byggbranschen om att det fortfarande råder brist på byggmaterial, som till exempel fönster, trägolv och fläktsystem, men att den inte är lika påtaglig som i våras. Inom tillverkningsindustrin har störningarna gjort att insatsvarulagren har byggts upp. Även om det är kostsamt så gör företagen det för att kunna leverera sina färdigvaror i tid, och därmed undvika att försämma kundrelationerna. Jämfört med Riksbankens undersökning i maj tror nu endast en tredjedel av företagen att dessa störningar kommer att påverka deras verksamhet i mer än sex månader.

Diagram 3. Har ni de senaste tre månaderna upplevt störningar i produktionen i Sverige och/eller problem att leverera era produkter?

Andel företag, procent

Anm. Diagrammet redovisar resultaten från tillverkningsindustrin, byggindustrin och handeln. Diagramrubriken redovisar frågan som ställdes till företagen i tillverkningsindustrin. Till handelsföretagen: Har ni de senaste tre månaderna upplevt störningar i leveranserna till Sverige? Till byggföretagen: Har ni de senaste tre månaderna upplevt störningar i produktionen, byggprojekten och/eller problem med leveranser av byggmaterial?

”För bostadsbyggandet kan man se en påtaglig avmattning”

De stora byggbolagen upplever det nuvarande konjunkturläget som tillfredställande, vilket framförallt beror på att de har flera projekt som väntar på byggstart. ”Orderstocksmässigt ser det bra ut” som en respondent uttrycker det.

Byggföretagen är emellertid pessimistiska kring hur byggkonjunkturen kommer att utvecklas i framtiden och tror att det blir en generellt svagare efterfrågan, framför allt på nya bostäder. Antalet anbudsfrågningar har minskat, liksom efterfrågan på byggbolagens egna bostadsrättsprojekt. Generellt bedöms efterfrågan på kommersiellt byggande utvecklas svagare än efterfrågan på offentligt byggande. Däremot fortsätter efterfrågan på anläggningar och infrastruktur att vara stabil och god. Här ser man en ökad efterfrågan för byggande av bland annat ny transmissionskapacitet, som till exempel nya elledningsgator, och vindkraftsparker.

”Det är väldigt många faktorer nu som gör att kunderna får mindre i plånboken”

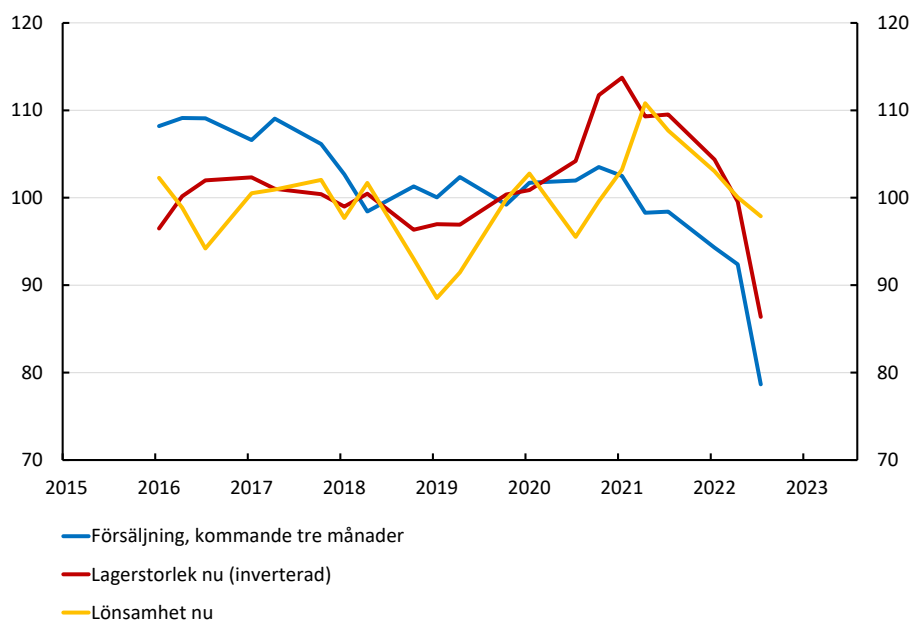
Handelsföretagens förväntningar på försäljningen under de närmaste tre månaderna är nu tydligt lägre än tidigare i år, se diagram 4. Dagligvaruhandeln, som har haft en god försäljning under sommaren, märker nu av en sjunkande efterfrågan som de till en stor del bedömer vara en följd av den höga inflationen som urholkar hushållens köpkraft. Några menar att kunderna anpassar sin varukorg så att utgifterna blir lika höga som tidigare trots att priserna har stigit. Att hushållen blir mer prismedvetna gynnar lågprisbutikerna inom dagligvaruhandeln. Även stigande ränteutgifter riskerar att leda till att hushållen blir mer återhållsamma med sina inköp, i synnerhet av sällanköpsvaror. En företagsledare konstaterar att ”folk kommer att köpa mindre till jul och i slutet av året för att de känner sig stressade, fattigare och är ekonomiskt sett oroliga.”

I sällanköpshandeln har pandemieffekterna med hög efterfrågan på bland annat hemelektronik och heminredning avtagit och försäljningen väntas fortsätta att sjunka under de kommande tre månaderna. Konfektionshandeln uppger att hushållens uppdämda behov av nya kläder efter pandemin nu har avtagit. Att kronan har tappat i värde gentemot den amerikanska dollarn nämns av flera inom sällanköpshandeln som en starkt bidragande orsak till den försämrade lönsamheten. De anser att det är svårt att höja priserna i nuläget för att fullt ut kompensera för sina ökade kostnader.

Samtidigt som lönsamheten har försämrats och försäljningen förväntas vika framöver så bedömer handelsföretagen dessutom att deras lager är något för stora, se diagram 4. Den främsta anledningen till det är att de tidigare upplevde produktions- och leveransstörningar och därför tidigare hade sina order och beställde extra för att inte riskera att stå med tomma hyllor. Den senaste tidens dämpade efterfrågan har dessutom bidragit till att de hittills under hösten inte har lyckats sälja så mycket som de hade hoppats på.

Diagram 4. Försäljning, lagerstorlek och lönsamhet inom handeln

Indexetal, tre observationers rullande medelvärde

”Det stora problemet är att alla kostnader ökar”

Kostnaderna har ökat de senaste tre månaderna och höjningarna av inköpskostnaderna beskrivs som både större och mer frekventa än tidigare. Industriföretagen vittnar om en ”enorm inflation” för priserna på insatsvaror, samtidigt som kostnaderna för energi och transporter fortsätter att stiga. Även om spotpriserna på frakt har sjunkit sedan i våras har priserna i de längre kontrakten tvärtom stigit. För att säkra transporter behöver företagen acceptera högre priser för längre kontrakt.

Inom handeln finns flera exempel på att kostnaderna nu ökar oftare och i större steg än tidigare. Ett handelsföretag har exempelvis anställt extra personal för att hinna med att ändra priserna i den takt som kostnaderna ökar. En annan respondent förklarar att de under juli månad hade kostnadsökningar till ett värde som var dubbelt så stort som under ett normalår.

För tjänsteföretagen är det framför allt högre löner som driver upp kostnaderna. De anser dock att dessa kostnadsökningar är hanterbara och har hittills kunnat föra över dem på kunderna. Tjänsteföretagen är dock ovana vid att andra kostnader som till exempel drivmedelspriser och hyror ökar så pass mycket som de gör nu. Liksom flera inom handeln är de oroliga för hyreshöjningen som sker vid årsskiftet och som baseras på utfallet för konsumentprisindex i oktober. Det finns en osäkerhet om hur mycket av de ökade kostnaderna som kommer att vara möjligt att föra över på kunderna framöver. En företagsledare konstaterar att ”kostnadskontroll blir mycket viktigt under 2023.”

”Vi höjer priserna hela tiden”

Fler än två av tre företag svarar att de nu höjer försäljningspriserna oftare än normalt och att det framför allt beror att deras kostnader ständigt stiger. De som anser att prishöjningstakten är mer normal är de som i sin prissättning följer världsmarknadspriserna eller de som har fastpriskontrakt. Av de som avser att höja priserna det kommande året förväntar sig nio av tio företag att höjningarna kommer att vara större än normalt.

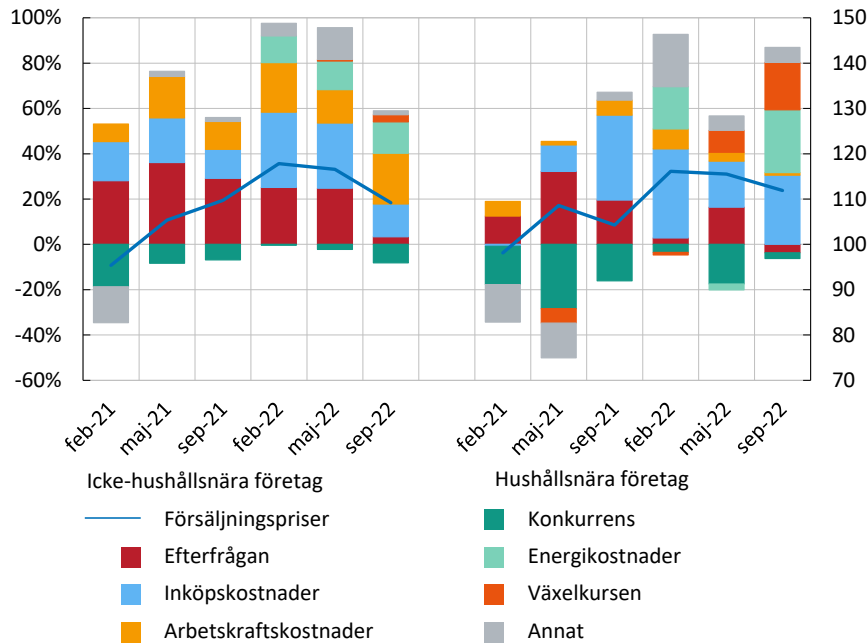
En företagsledare inom industrin konstaterar att vissa priser som i stort sett har varit stabila i tio år nu har höjts flera gånger på kort tid. En annan respondent inom handeln påpekar att ”de flesta som jobbar här har aldrig varit med om att höja priserna” och prishöjningar blir därför som en ny övning för dem. En ytterligare förändring mot hur företagen brukar sätta sina priser uppmärksammas också. Normalt sett höjs inte priserna på gamla eller utgående modeller. Tidigare höjdes bara priserna på nya modeller med bättre kvalitet, medan man sänkte priserna på gamla eller utgående modeller. Men en respondent konstaterar: ”Nu höjs priserna på såväl gamla som nya varor. Det har aldrig hänt tidigare”. Medan det finns några företag som inte hinner med att höja priserna i den takt som kostnaderna ökar så finns det andra som höjer priserna lite extra nu för att kompensera för förväntade högre kostnader i framtiden: ”När vi får ett ökat inköpspris så kanske vi lägger på lite, lite extra.”

”Basscenariot är att vi ska fortsätta att höja priserna”

Företagen planerar att fortsätta höja försäljningspriserna under det kommande året. Det är framför allt ökade kostnader för inköpsvaror och energi som kommer bidra till prishöjningar framöver, se diagram 5.

Diagram 5. Drivkrafter bakom prissättningen kommande tolv månader

Nettoandelar och indextal

Anm. Staplarna (vänster skala) visar nettot av svar att faktorn kommer att påverka priserna uppåt eller nedåt det kommande året. En stapel över (under) noll innebär att faktorn bidrar till stigande (sjunkande) priser framöver. Indextalen (höger skala) visar ett standardiserat värde (medelvärde = 100 och standardavvikelse = 10) av nettotalen för de företag som svarar på frågan om försäljningspriserna kommer att höjas respektive sänkas under de kommande tolv månaderna. Icke hushållsnära företag avser industri- och byggföretag, samt de företag som huvudsakligen säljer tjänster till företag. Hushållsnära företag avser handeln och de företag som huvudsakligen säljer tjänster till hushåll. Posten "Annat" innehåller bland annat ledig kapacitet, marginalförändringar, produktivitetsutveckling och hyreskostnader.

Inom samtliga sektorer påpekar företagen att energikostnaderna normalt inte har särskilt stor betydelse för prissättningen, men att de nu kommer att ha en stor påverkan på prisutvecklingen framöver.

För de icke-hushållsnära företagen är det framför allt en svagare efterfrågan och en hård konkurrens som väntas hålla tillbaka prishöjningarna framöver. I Riksbankens undersökning i maj bedömdes efterfrågan bidra till framtida prishöjningar men denna effekt är nu i stort sett borta.

De företag som säljer till hushåll tror att växelkursen kommer att ha en stor påverkan på försäljningspriserna: "Det som sticker ut och som har störst påverkan på kort sikt, det är dollarn. Inget snack om saken." Konkurrensen, som tidigare begränsat de hushållsnära företagens möjligheter att höja priserna, har numera liten betydelse eftersom "alla höjer nu". Likaså anses efterfrågan ha en dämpande effekt på prisutvecklingen.

FÖRDJUPNING – ”Den svenska modellen kommer att hålla ihop. Det ligger i allas intresse.”

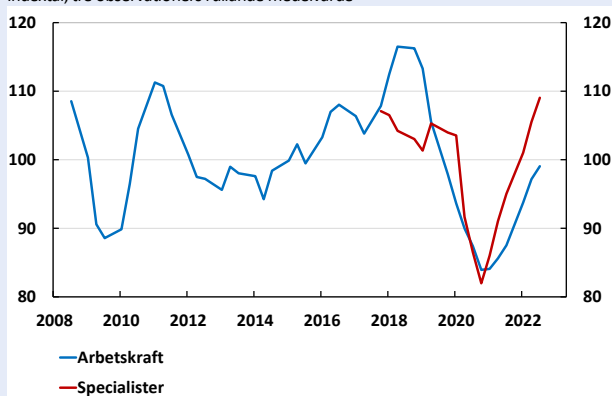
I denna undersökning ställde vi frågor till företagen och några av arbetsmarknadens parter om bristen på arbetskraft och löneglidning, det vill säga löneökningar utöver de centrala löneavtalen. Bristen på specialister fortsätter att vara mer påtaglig än den allmänna bristen på arbetskraft. I huvudsak är det bristen på specialister som leder till att lönerna blir högre och att rekryteringen tar längre tid. Löneglidningen anses för närvarande vara ett mindre bekymmer än andra kostnadsökningar för företagen. Både företag och arbetsmarknadens parter säger att de har stort förtroende för den svenska lönebildningsmodellen även om det finns en oro för att det kan bli svårt att komma överens i den kommande avtalsrörelsen mot bakgrund av bland annat hög inflation.

”Det är brist på högkompetenta, utbildade och samtidigt drivna personer”

De sämre konjunkturutsikterna har ännu inte haft någon negativ påverkan på sysselsättningen. I september fortsatte bristen på specialister att öka, se diagram 6. Sedan början av 2021 har det blivit svårare att få tag på båda typerna av arbetskraft.

Diagram 6. Råder det allmän brist på arbetskraft och/eller brist på specialister?

Indextal, tre observationers rullande medelvärde

Anm. Diagramrubriken redovisar de två frågorna (sammansatta) som ställs till företagen från och med företagsundersökningen november 2017. Då utökades frågan om arbetskraftsbrist till två frågor: en om allmän brist på arbetskraft och en om brist på specialister. Orsaken till detta är att så många företag besvarade den tidigare frågan med att det råder ingen generell brist på arbetskraft utan det råder brist på specialister.

”Allt med IT är svårt att få tag i”

Som exempel på specialister nämner företagen ofta personal inom stödfunktioner som till exempel ekonomi, marknadsföring, teknik, juridik, IT, logistik, samt forskning och utveckling. I synnerhet diskuterar de svårigheterna att få tag i IT-personal: ”Vill man ha en konsult inom IT måste du bestämma dig snabbt annars försvinner de.” De nämner även specialister i form av yrkesutbildad arbetskraft som till exempel ”kvalificerade kockar”.

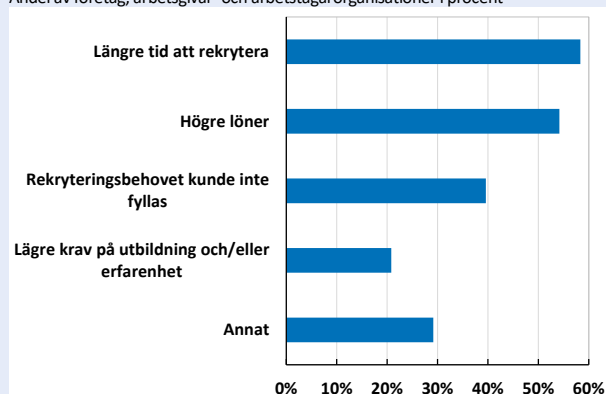
Däremot är det generellt lättare att få tag på till exempel industriarbetare och butikspersonal vid behov. Några lyfter också att Rysslands invasion av Ukraina har ökat bristen på yrkesgrupper som till exempel lastbilschaufförer, byggnadsarbetare och trädplanterare.

”Brist driver löneglidningen”

Såväl företagen som arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna anser generellt att bristen på arbetskraft och specialister har lett till längre rekryteringstider, högre löner och till att företagen inte har lyckats fylla sina rekryteringsbehov, se diagram 7.

Diagram 7. Vad har bristen på arbetskraft/specialister fått för konsekvenser de senaste sex månaderna?

Andel av företag, arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer i procent

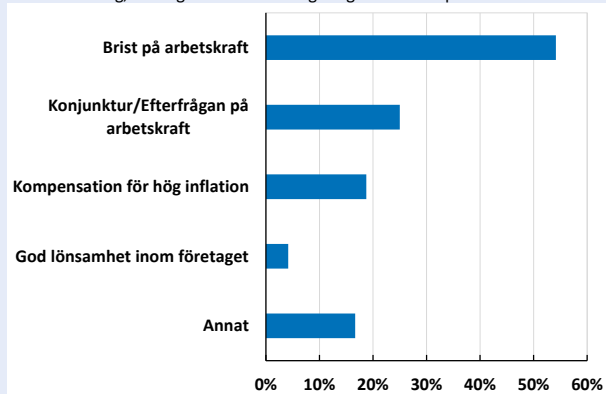

Anm. Frågan, som anges av diagramrubriken, ställdes till sammanlagt 39 företag, samt 9 arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer. Två företag och en arbetsgivarorganisation valde av olika skäl att inte besvara frågan. Posten ”Annat” innehåller bland annat en mindre expansion av verksamheten eller omsättningen än önskat, inställda affärsuppgörelser, försenade projekt, nedstängningar av delar av verksamheten, omfördelning av arbetsuppgifter på befintlig personal, ändrad geografisk placering för svårrekryterade tjänster, rekrytering utomlands, samt ett ökat anlitande av konsulter, entreprenörer och/eller bemanningsföretag.

Brist på arbetskraft kan leda till löneökningar utöver avtal, så kallad löneglidning, som kan driva upp företagets kostnader.² Företagen och arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna bedömer också att det i huvudsak är bristen på arbetskraft som driver löneglidningen, se diagram 8.

Diagram 8. Vilka faktorer bedömer ni i huvudsak driver löneglidningen för närvarande?

Andel av företag, arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer i procent

Anm. Frågan, som anges av diagramrubriken, ställdes till sammanlagt 39 företag, samt 9 arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer. 8 företag valde av olika skäl att inte besvara frågan. Posten "Annat" innehåller bland annat nyanställningar, matchning av konkurrenters erbjudande, personalomsättning, löneanspråk hos arbetsökande, förändringar i sammansättningen av personalstyrkan, samt investeringar i forskning och utveckling.

Löneglidningstakten är normal eller något högre än normalt

En omfattande löneglidning kan till exempel medföra att ingångslönerna höjs vilket i sin tur kan leda till att hela den interna lönestrukturen påverkas. Tre av fem företag bedömde att löneglidningen nu utvecklas normalt medan resterande anser att den är något högre än normalt. Framför allt anser de som verkar inom tillverknings- och byggindustrin att löneglidningen nu är högre än normalt.

"Löneökningarna bleknar jämfört med andra kostnadsökningar"

Många företag anser att de höjda lönekostnaderna har varit hanterbara eller mindre bekymmersamma i förhållande till andra kostnadsökningar det senaste året. Andra betonade att löneglidning endast förekommer för en mindre del av personalstyrkan och därför får den inte så stora implikationer för verksamheten som helhet. Det konstaterades till exempel att löneglidning endast förekommer för vissa tjänstemän men för de flesta anställda är det ändå kollektivavtalen som avgör löneutvecklingen. Företagen har en generellt restriktiv inställning till löneglidning eftersom de vill behålla lönestrukturen.

Avtalsrörelsen 2023: "Kan inte tänka mig en situation där den svenska modellen har varit under högre press"

Såväl företagen som arbetsmarknadens parter har en stark tilltro till den svenska avtalsmodellen som ett sätt att ta fram centrala löneavtal som samtliga parter på arbetsmarknaden följer. Förhandlingarna som ska ske nu anses vara mer utmanade än tidigare till följd av den höga inflationen som urholkar löneinkomsterna. Parterna är osäkra på hur inflationen kommer att utvecklas och det kan göra det svårare att sluta fleråriga avtal. Det är därför möjligt att förhandlingarna drar ut på tiden och inte blir klara till den sista mars nästa år då de nuvarande avtalen löper ut. Flera andra faktorer spelar också roll som till exempel om parterna kan samordna sig centralt och hålla ihop hela vägen. Förutom löneökningar kan man inte utesluta möjligheten att engångsbelopp kan ingå i avtalen som ett sätt att hålla nere nivån på de avtalade lönehöjningarna. Makroekonomiska faktorer som högre löner i europeiska länder som konkurrerar med Sverige, en allmänt starkare arbetsmarknad och att företagen har en relativt god lönsamhet talar för att löneökningarna kan bli högre än vid tidigare avtalsrörelser.

² Med löneglidning avses löneökningar utöver lönerevisioner enligt rådande kollektivavtal. Här ingår även högre löner för nyanställda och kompensation för att behålla befintlig personal.

Om Riksbankens företagsundersökning

Riksbankens företagsundersökning ska spegla hur priser och konjunkturen utvecklas inom tillverkningsindustrin, byggindustrin, handeln och delar av tjänstesektorn. Eftersom ett fåtal aktörer står för en mycket stor del av det svenska näringslivet kan relativt få intervjuer ge information om stora delar av näringslivet. Många av de intervjuade företagen förmedlar dessutom information om andra delar av näringslivet genom sina kontaktytor mot bland annat små och medelstora företag.

Sedan undersökningens start 2007 har över 300 företag deltagit. I undersökningarna som genomfördes under perioden 2007-2019 intervjuades varje år cirka 30 företag i februari, och cirka 45 företag i maj och november. Intervjuerna genomfördes av Riksbankens personal under ett besök på cirka en timme. Med anledning av pandemin och dess effekter på ekonomin genomförde Riksbanken dock sammanlagt åtta omgångar av telefon- och videosamtal med företag och branschorganisationer under 2020. Numera intervjuas mellan 30 och 50 företag och branschorganisationer vid varje tillfälle. Från och med maj 2022 sker åter igen en del av intervjuerna i form av besök. Intervjuerna genomförs i regel med personer i företagets ledningsgrupper. Samtalen ger företagen möjlighet att utveckla sina svar och intervjuaren kan ställa fördjupande följdfrågor. Särskilda frågor ställs från tid till annan om aktuella frågeställningar inom penningpolitiken. Svarsfrekvensen för undersökningen är hög och ligger ofta runt 95 procent.

Undersökningens resultat presenteras i en rapport som publiceras på Riksbankens webbplats vanligtvis tre gånger per år. Rapporten för september 2022 redovisar resultatet av intervjuer med 38 företag, samt 9 arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer och som huvudsakligen genomfördes under perioden 20-30 september. Om inget annat anges visar diagrammen i rapporten företagens svar viktade med respektive företags antal anställda i Sverige. Indextalen i diagrammen speglar upp- och nedgångar i svarsmönstren väl. Dessa svar kombineras sedan med företagets reflektioner under intervjuerna.

En närmare beskrivning av undersökningen finns på Riksbankens webbplats: Hokkanen, Melin och Nilson (2012), "Riksbankens företagsundersökning – en snabb konjunkturindikator", Penning- och valutapolitik 2012:3.

http://www.riksbank.se/Documents/Rapporter/POV/2012/rap_pov_artikel_3_121017_sve.pdf

SVERIGES RIKSBANK
103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel 08 - 787 00 00

Fax 08 - 21 05 31

registratorn@riksbank.se

www.riksbank.se